

Tlačová správa k predmetu mesiaca jún

Kožené kapsy v zbierkovom fonde Gemersko-malohontského múzea

Miesto konania: Gemersko-malohontské múzeum v Rimavskej Sobote
Termín: 1. – 30. jún 2018
Kurátorka: Mgr. Ludmila Pulišová (etnologička GMM)

Od 1. do 30. júna 2018 budú v priestoroch Gemersko-malohontského múzea v Rimavskej Sobote vystavené kožené kapsy ako predmet mesiaca jún.

Kontaktná osoba pre styk s verejnosťou :

Mgr. Martina Oštrom Mareková
tel.: 047/56 32 741, e-mail: marekova@gmmuzeum.sk

V etnologickom zbierkovom fonde Gemersko-malohontského múzea sa nachádza štrnásť kusov kožených káps, ktoré boli vyrobené približne okolo roku 1900. Sú oblého obdĺžnikového tvaru s preložením. Podľa známeho etnografa a muzeológa Andreja Polonca tento typ káps používali pastieri sviň a kráv, roľníci, furmani, poľovníci prevažne na južnom Slovensku. Kapsy boli do múzea získané postupne v šesťdesiatych, sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch 20. storočia, posledné v roku 1991. Zdobené sú razeným rastlinno - geometrickým dekórom, koženými strapcami a otláčaním drevených foriem prevažne s poľovníckym a pastierskym motívom, na jednej je vyobrazený uhorský štátny znak.

Čo sa týka výrobcov, vieme ich s istotou identifikovať len pri troch kapsách. Na jednej je uvedená signatúra: „KLIMO PÁL, BESTERCZEBÁNYA“. Pavol Klimo pracoval v známej remenárskej dielni v Banskej Bystrici v rokoch 1870 – 1906. Kapsy zdobil i pomocou drevených foriem, ktoré pre neho zhotovoval medovníkár z Banskej Štiavnice. Zaujímavosťou je, že drevené formy s takmer rovnakými motívmi používal tiež remenár – brašnár Soma Jeszenszky, pôsobiaci v Rimavskej Sobote pravdepodobne koncom 19. – začiatkom 20. storočia. Jeho výrobky možno identifikovať vďaka signatúre: „JESZENSZKY SOMA, RIMASZOMBAT“, nachádzajúcej sa i na dvoch kapsách v zbierkovom fonde Gemersko – malohontského múzea.

Kožené kapsy vyrábali v rámci svojej produkcie remenári, brašnári, prípadne domáci výrobcovia. Šili sa z garbiarsky opracovanej hovädzej kože, obdĺžnikového, alebo

Kontaktná osoba pre styk s verejnosťou :

Mgr. Martina Oštrom Mareková

tel.: 047/56 32 741, e-mail: marekova@gmmuzeum.sk

štvorcového tvaru, s otvorom často krytým preložením. Zdobili sa najčastejšie razeným dekórom, kovovými plieškami, či koženými aplikáciami. Ústredným motívom je v mnohých prípadoch vyobrazenie zhotovované otlačením drevených foriem do vlhkej kože v remenárskom lise. Kožené kapsy boli doplnkom odevu pastierov, drevorubačov, uhliarov, podomových obchodníkov, hájnikov, hutníkov, furmanov, teda najmä príslušníkov tých zamestnaní, ktoré vyžadovali i pobyt mimo domova. Slúžili predovšetkým na prenášanie potravín, ktoré sa tu dali uschovať aj na dlhšiu dobu, alebo na prenos menších predmetov.

Výzdoba kapsy, okrem toho, že bola zaujímavým vizuálnym prvkom, odrážala tiež spoločenský status, či zamestnanie majiteľa. Kapsy s vyobrazením jeleňov a stromu boli vyrábané pre hájnikov, s poľovníckymi motívami pre poľovníkov, s vyobrazeniami pastierskeho života pre pastierov. Kapsa baču bývala zas zdobená razením, bronzovými ozdobami, strapcami, prípadne starými vojenskými gombíkmi.

Autor tlačovej správy: Mgr. Ľudmila Pulišová (etnologička GMM)

Kontaktná osoba pre styk s verejnosťou :

Mgr. Martina Oštrom Mareková

tel.: 047/56 32 741, e-mail: marekova@gmmuzeum.sk